Gemeente Texel

.txl

Advies

Zaaknummer 3454114

Ontwikkeling Haven Oudeschild: een slagvaardig en marktconform Havenbedrijf

Doelenboom

Programma

2	Goede bereikbaarheid

Advies

Het College stelt de Raad voor te besluiten:

1. Een kwartiermaker de opdracht te geven op korte termijn de verzelfstandiging van de haven juridisch en contractueel voor te bereiden, ten behoeve van besluitvorming door de Raad
2. De kwartiermaker daarbij de volgende kaders mee te geven:
   - B&W en Raad behouden invloed op de hoofdlijnen van het beleid van het havenbedrijf via een in te stellen Raad van Commissarissen, een vierjaarlijks bedrijfsplan en de financiële verantwoording;
   - De Werkgroep adviseert 100% aandeelhouderschap; Arcadis houdt de mogelijkheid open dat andere publieke partners aansluiten. Werk voor- en nadelen hiervan uit, en adviseer in relatie tot zeggenschap, risico en financiering;
   - Het havenbedrijf voert een zelfstandige havenexploitatie die op termijn toewerkt naar een substantiële verlaging van de gemeentelijke bijdrage;
   - Maak inzichtelijk onder welke condities publieke taken voortvloeiend uit regelgeving kunnen worden ondergebracht bij het havenbedrijf, en welke taken bij de gemeente q.q. belegd dienen te blijven ;
   - Maak het onderscheid tussen de exploitatie van het havenbedrijf zelf, en de uitgaven voor het algemeen belang (zoals wegen, parkeren, baggeren havenmond) inzichtelijk, inclusief voorbereiding van SLA's als dergelijke taken van algemeen belang bij het havenbedrijf zouden worden ondergebracht;
   - Ontwerp een structuur waarbij zowel de havengebruikers als betrokkenen uit het dorp Oudeschild op hoofdlijnen door het havenbedrijf geïnformeerd worden en input kunnen geven met betrekking tot het reilen en zeilen van het havenbedrijf;

Bijlagen

1. werkgroep Ontwikkeling haven om te komen tot een slagvaardig en marktconform havenbedrijf. 'Een slagvaardig havenbedrijf bij een bloeiend dorp dd 02-06-2024.
2. Verkenning Toekomstige Governance (haven Oudeschild), Arcadis 12-10-2023
3. Opdracht Werkgroep Havenontwikkeling Oudeschild 6 dec 2023

Consequenties

Financieel	☑	Inkoop/Aanbesteding	☐	Belanghebbenden	☐
Personeel/Organisatie	☑	Deregulering	☐	Structuurvisie	☐
Juridisch	☑	Majeure risico's	☐		
Beleid	☑	Beheer	☑		

- Onderzoek de potentiële synergie van regionale havensamenwerking (Den Oever, Den Helder en N.I.O.Z).

3. Voor het aanstellen van een kwartiermaker een budget van € 40.000 beschikbaar te stellen en dit ten laste van de algemene reserve te brengen.

Toelichting

De haven van Oudeschild kent een structureel exploitatietekort, een flinke onderhoudsopgave en commerciële kansen zijn door de jaren heen onvoldoende uitgewerkt. Door het grotendeels verdwijnen van de visserij is de (toeristische) aantrekkelijkheid verder onder druk komen te staan en neemt de behoefte aan andere invullingen die bijdragen aan een economisch gezonde haven, met oog voor duurzaamheid en maatschappelijke betrokkenheid, toe.

Het Coalitieakkoord 2022 – 2026 om een aanpak voor de haven van Oudeschild
om de komende jaren het exploitatietekort naar beneden te brengen. Uit bestudering van alle rapporten, documenten, raadsbesluiten etc. sinds 2014 blijkt dat het in enigerlei vorm ontvlechten van het gemeentelijk beheer van de haven en het meer marktconform
en vooral ook besluitvaardiger inspelen op sterk wijzigende marktomstandigheden niet tot conclusies is gebracht. De dramatische teruggang in visserijactiviteiten en daarmee het verdwijnen van een belangrijke pijler onder de exploitatie, dwingt nu tot actie.

In opdracht van de gemeente is in 2023 Arcadis – een ontwerp- en consultancyorganisatie – met aanbevelingen gekomen voor het toekomstig besturen en beheersen (verantwoordelijkheid en zeggenschap) van een zelfstandige havenorganisatie. Ook zijn verkennende gesprekken met St. Waddenhaven en Seaport Texel B.V. (Nioz-haven) gevoerd. Toen er vanuit gebruikers en belanghebbenden van de haven gevraagd werd naar de overslagfunctie heeft het college deze groep (Werkgroep Haven Ontwikkeling Oudeschild) gevraagd om kaders uit te werken voor de toekomstige havenexploitatie. Het rapport van Arcadis en de resultaten van de verkennende gesprekken met genoemde partijen zijn hierin meegenomen als input.

Het rapport ‘Naar een slagvaardige haven bij een bloeiend dorp’ is hiervan het resultaat. Aan de basis van het rapport stond de vraag in welke vorm en met welke randvoorwaarden de Oudeschilder haven het best kan functioneren om slagvaardig te kunnen handelen en te kunnen zorgen voor een economisch en toeristisch interessante invulling van het havengebied. Zonder de wettelijke taken die bij de gemeente zijn belegd, zoals internationale veiligheid en nautische zaken, uit het oog te verliezen.

Op basis van dit rapport van de werkgroep stelt het college nu voor een kwartiermaker aan te stellen die de verzelfstandiging van de haven in Oudeschild juridisch en contractueel voorbereidt.

Ontwikkeling Haven Oudeschild: een slagvaardig en marktconform Havenbedrijf

Samenvatting

Het college besluit tot het aanstellen van een kwartiermaker voor de juridische en financiële uitwerking die nodig is om te komen tot de oprichting van een zelfstandig havenbedrijf voor de haven van Oudeschild.
Dit komt voort uit het College Uitvoeringsprogramma waarin is opgenomen dat er een plan van aanpak moet worden ontwikkeld voor de haven.

Uit bestudering van alle rapporten, documenten, raadsbesluiten etc. sinds 2014 blijkt dat het in enigerlei vorm ontvlechten van het gemeentelijk beheer van de haven en het meer marktconform en vooral ook besluitvaardiger inspelen op sterk wijzigende marktomstandigheden niet tot conclusies is gebracht. De dramatische teruggang in visserijactiviteiten en daarmee het verdwijnen van een belangrijke pijler onder de exploitatie, dwingt nu tot actie.

Eerst is Arcadis gevraagd voor een verkenning van governance-vormen. Het rapport Verkenning Toekomstige governance, 12-10-2023, is bijgevoegd. Tevens zijn verkennende gesprekken gevoerd met St. Waddenhaven en Seaport Texel bv (Nioz-haven). Deze leidden niet tot resultaat.
Toen er vanuit gebruikers en belanghebbenden een vraag bij het college werd neergelegd mbt de overslagfunctie op de haven, heeft het college die uitgestoken hand aangegrepen. Dat leidde ertoe dat het college de Werkgroep Haven Ontwikkeling Oudeschild heeft gevraagd een kaderstellende notitie uit te werken voor de toekomstige havenexploitatie. Hun rapportage “Naar een slagvaardige haven bij een bloeiend dorp”, mei 2024, is eveneens bijgevoegd.
De werkgroep is een vertegenwoordiging van belanghebbenden en gebruikers van de haven. Centraal stond de vraag in welke vorm en met welke randvoorwaarden de Oudeschilder haven het best kan functioneren om slagvaardig te kunnen handelen en te kunnen zorgen voor een economisch en toeristisch interessante invulling van het havengebied. Zonder de wettelijke taken die bij de gemeente zijn belegd, zoals internationale veiligheid en nautische zaken, uit het oog te verliezen.

Op basis van het advies van de werkgroep en alle voorgaande rapporten is de volgende stap het aanstellen van een kwartiermaker die uitvoering gaat geven aan de juridische en het inhoudelijke proces. Daarna volgt een vervolg-advies aan de gemeenteraad met de nadere uitwerking.

Dit advies gaat dus niet over concrete (nieuwe) activiteiten op de haven maar over de vorm en mate van verzelfstandiging.

Ontwikkeling Haven Oudeschild: een slagvaardig en marktconform Havenbedrijf

Argumenten tot advies

Sinds de overname van de haven van het Rijk in 2008 wordt gezocht naar een ontwikkeling van de haven en de juiste exploitatievorm. De haven wordt door gemeentewerken onderhouden.
In de tussenliggende periode heeft de haven vaak op de agenda van het college en of de gemeenteraad gestaan:

20 maart 2013: Gemeenteraad: Ontwikkelvisie haven Oudeschild;
21 oktober 2015: Gemeenteraad: Onderzoek Beheer en Exploitatie;
3 augustus 2017: B&W: Afwegingkaders voor havens Oudeschild en NIOZ;
25 januari 2018: B&W: Evaluatie haven Oudeschild.
15 december 2021: Beheer- en exploitatieplan haven Oudeschild 2021-2057
16 februari 2022: Onderhoud en renovatie diverse voorzieningen haven Oudeschild 2022

De haven van Oudeschild is al jaren een zorgenkind van de gemeente Texel. Er is een structureel exploitatietekort, sprake van een flinke onderhoudsopgave en commerciële kansen zijn door de jaren heen onvoldoende uitgewerkt. Door het grotendeels verdwijnen van de visserij is de (toeristische) aantrekkelijkheid verder onder druk komen te staan en neemt de behoefte aan andere invullingen die bijdragen aan een economisch gezonde haven, met oog voor duurzaamheid en maatschappelijke betrokkenheid, toe.
Besluitvorming om de Oudeschilder haven te hervormen tot een slagvaardig havenbedrijf, dat mogelijkheden heeft om marktconform te kunnen inspelen op veranderende omstandigheden, is tot nu toe uitgebleven. Het Exploitatieplan 2021-2057, inclusief Meerjaren Onderhoudsplan, dat als uitgangspunt dient voor de ontwikkeling van een gedegen plan van aanpak voor de Oudeschilder haven, is in december 2021 wel met de raad gedeeld, maar nog niet vastgesteld.

In het College Uitvoeringsprogramma is opgenomen dat een plan van aanpak moet worden ontwikkeld voor de haven van Oudeschild, in samenwerking met belanghebbenden en gebruikers, om de exploitatietekorten (structureel) naar beneden te brengen en te investeren in onderhoud en vervanging van de haven om de kwaliteit goed te houden. Vertaald naar de praktijk betekent dit laatste ook dat de haven toeristisch aantrekkelijk blijft en verbonden met het dorp Oudeschild.

Om invulling te kunnen geven aan een plan van aanpak is het noodzakelijk kaders te stellen voor de exploitatie. Het college heeft de Werkgroep Haven Ontwikkeling Oudeschild gevraagd een kaderstellende notitie uit te werken voor de toekomstige havenexploitatie, inclusief de wijze van aansturing.
De Werkgroep is een vertegenwoordiging van belanghebbenden en gebruikers van de haven. Centraal stond de vraag in welke vorm en met welke randvoorwaarden de Oudeschilder haven het best kan functioneren om slagvaardig te kunnen handelen en te kunnen zorgen voor een economisch en toeristisch interessante invulling van het havengebied. Zonder de wettelijke taken die bij de gemeente zijn belegd, zoals internationale veiligheid en nautische zaken, uit het oog te verliezen.

De werkgroep kreeg de volgende vraagstelling mee:

1. Het exploitatietekort moet structureel naar beneden, waarbij de investeringen in onderhoud en vervanging van de haven op voldoende niveau blijven om de kwaliteit goed te houden. De haven moet een plek van reuring blijven, visserijgerelateerd en verbonden met het dorp;

2. De governance van de haven moet op een dusdanige manier worden ingericht dat slagvaardig en marktconform kan worden gehandeld;

3. De wettelijke taken die zijn belegd bij de gemeente (zoals internationale veiligheid, nautische taken) moeten zichtbaar worden gemaakt en duidelijk moet worden of die bij een havenbedrijf kunnen worden ondergebracht.

De Werkgroep constateert dat “De huidige structuur gaat ten koste van slagvaardigheid, terwijl er juist nu verdere professionalisering, visie en uitvoeringskracht wordt gevraagd.”
Ook de volgorde der dingen is van belang volgens de Werkgroep. “Om te voorkomen dat dit veranderingsproces stokt, verbinden wij het niet met alle andere vraagstukken die samenhangen met de haven. Eerst moet de organisatiestructuur worden geregeld en pas dan alle andere zaken”

Op basis van het advies van de werkgroep krijgt de kwartiermaker de opdracht op korte termijn de verzelfstandiging van de haven juridisch en contractueel voor te bereiden, ten behoeve van besluitvorming door de Raad, binnen de volgende kaders:

1. B&W en Raad behouden invloed op de hoofdlijnen van het beleid van het havenbedrijf via een in te stellen Raad van Commissarissen, een vierjaarlijks bedrijfsplan en de financiële verantwoording
2. De Werkgroep adviseert 100% aandeelhouderschap; Arcadis houdt de mogelijkheid open dat andere publieke partners aansluiten. Werk voor- en nadelen hiervan uit, in relatie tot zeggenschap en risico.
3. Het havenbedrijf voert een zelfstandige havenexploitatie die op termijn toewerkt naar een substantiële verlaging van de gemeentelijke bijdrage
4. Maak inzichtelijk onder welke condities publieke taken voortvloeiend uit regelgeving kunnen worden ondergebracht bij het havenbedrijf, en welke taken bij de gemeente q.q. belegd dienen te blijven
5. Werk het onderscheid tussen de exploitatie van het havenbedrijf zelf, en de uitgaven voor het algemeen belang (zoals wegen, parkeren, baggeren havenmond) inzichtelijk, inclusief voorbereiding van SLA’s als dergelijke taken van algemeen belang bij het havenbedrijf zouden worden ondergebracht
6. Ontwerp een structuur waarbij zowel de havengebruikers als betrokkenen uit het dorp Oudeschild op hoofdlijnen door het havenbedrijf geïnformeerd worden en input kunnen geven met betrekking tot het reilen en zeilen van het havenbedrijf
7. Onderzoek de potentiële synergie van regionale havensamenwerking (Den Oever, Den Helder en N.I.O.Z)

Alternatieven

Er worden in de kaderstellende notitie een aantal varianten benoemd:

1. Huidige situatie handhaven;
2. Interne verzelfstandiging;
3. Oprichten zelfstandig havenbedrijf;
4. Privatisering.

Geadviseerd wordt te kiezen voor optie 3.

Consequenties van het advies

- **Financieel**
  Kosten
  Incidenteel _____voor het jaar2024 _____€ 40.000,00

  Dekking
  Voor het aanstellen van een kwartiermaker is geen dekking. Gevraagd wordt € 40.000 beschikbaar te stellen en dit ten laste van de algemene reserve te brengen.

- **Personele/Organisatorische consequenties**
  Als een principebesluit tot oprichting van een havenbedrijf of een andere organisatievorm dan de huidige wordt genomen moet de Ondernemingsraad worden geïnformeerd.

- **Juridische consequenties**
  De kwartiermaker zal het juridisch traject inzichtelijk moeten maken op basis waarvan een besluit kan worden genomen tot oprichting van een Havenbedrijf. Dit besluit zal te zijner tijd aan de raad worden voorgelegd.

- **Beleidsmatige consequenties**
  De kwartiermaker zal de beleidsmatige consequenties inzichtelijk maken voor de oprichting van een Havenbedrijf.

- **Beheer**
  De kwartiermaker zal zoals benoemd in het rapport inzichtelijk moeten maken welke onderdelen binnen het havenbedrijf gaan vallen en welke onderdelen bij de gemeente blijven.

Relevante wet- en regelgeving of jurisprudentie

- Gemeentewet, BW, Awb

Aanleiding / Voorgeschiedenis / Eerdere besluiten

20 maart 2013: Gemeenteraad: Ontwikkelvisie haven Oudeschild;
21 oktober 2015: Gemeenteraad: Onderzoek Beheer en Exploitatie;
3 augustus 2017: B&W: Afwegingkaders voor havens Oudeschild en NIOZ;
25 januari 2018: B&W: Evaluatie haven Oudeschild.
15 december 2021: Beheer- en exploitatieplan haven Oudeschild 2021-2057
16 februari 2022: Onderhoud en renovatie diverse voorzieningen haven Oudeschild 2022

Gemeente Texel

(Concept / Voorgenomen)

Raadsbesluit

Zaaknummer 3454114

Ontwikkeling Haven Oudeschild: een slagvaardig en marktconform Havenbedrijf

Doelenboom

Programma

2	Goede bereikbaarheid

De raad van de gemeente Texel:

gelezen het advies van burgemeester en wethouders;

gehoord de raadscommissie;

Gelet op

- Gemeentewet, BW, Awb

Overwegende

- De haven van Oudeschild is in 2008 overgedragen van Rijkswaterstaat aan de gemeente Texel. Sinds de overdracht wordt gezocht naar een goed exploitatievorm. Hiervoor zijn diverse aanbevelingen en voorstellen gedaan. Tot uitvoering zijn deze aanbevelingen n plannen niet gekomen. Door dit advies wordt gevraagd een principebesluit te nemen tot oprichting van een havenbedrijf en het beschikbaar stellen van budget.

Besluit

1. Een kwartiermaker de opdracht te geven op korte termijn de verzelfstandiging van de haven juridisch en contractueel voor te bereiden, ten behoeve van besluitvorming door de Raad
2. De kwartiermaker daarbij de volgende kaders mee te geven:
   - B&W en Raad behouden invloed op de hoofdlijnen van het beleid van het havenbedrijf via een in te stellen Raad van Commissarissen, een vierjaarlijks bedrijfsplan en de financiële verantwoording;
   - De Werkgroep adviseert 100% aandeelhouderschap; Arcadis houdt de mogelijkheid open dat andere publieke partners aansluiten. Werk voor- en nadelen hiervan uit, en adviseer in relatie tot zeggenschap, risico en financiering;

Bijlagen

1. werkgroep Ontwikkeling haven om te komen tot een slagvaardig en marktconform havenbedrijf. 'Een slagvaardig havenbedrijf bij een bloeiend dorp.
2. Verkenning Toekomstige Governance (haven Oudeschild), Arcadis 12-10-2023
3. Opdracht Werkgroep Havenontwikkeling Oudeschild 6 dec 2023

- Het havenbedrijf voert een zelfstandige havenexploitatie die op termijn toewerkt naar een substantiële verlaging van de gemeentelijke bijdrage;
- Maak inzichtelijk onder welke condities publieke taken voortvloeiend uit regelgeving kunnen worden ondergebracht bij het havenbedrijf, en welke taken bij de gemeente q.q. belegd dienen te blijven ;
- Maak het onderscheid tussen de exploitatie van het havenbedrijf zelf, en de uitgaven voor het algemeen belang (zoals wegen, parkeren, baggeren havenmond) inzichtelijk, inclusief voorbereiding van SLA's als dergelijke taken van algemeen belang bij het havenbedrijf zouden worden ondergebracht;
- Ontwerp een structuur waarbij zowel de havengebruikers als betrokkenen uit het dorp Oudeschild op hoofdlijnen door het havenbedrijf geïnformeerd worden en input kunnen geven met betrekking tot het reilen en zeilen van het havenbedrijf;
- Onderzoek de potentiële synergie van regionale havensamenwerking (Den Oever, Den Helder en N.I.O.Z).

3. Voor het aanstellen van een kwartiermaker een budget van € 40.000 beschikbaar te stellen en dit ten laste van de algemene reserve te brengen.

Vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 10-07-2024,

De griffier, De voorzitter,